

prof. Władysław Pluta
emerytowany pracownik
Katedry Komunikacji Wizualnej
Wydziału Form Przemysłowych
Akademii Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki
w Krakowie

ul. Smoleńsk 9
31-108 Kraków
tel: 501 774 961
e-mail: plutawladyslaw@gmail.com

Recenzja dorobku twórczego, artystycznego, projektowego oraz działalności dydaktycznej i organizacyjnej pana doktora **Maksymiliana Skorwidera**, pracownika Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, wszczętym przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów na wniosek habilitanta.

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, reprezentowany przez Rektora pro. Dr hab. Wojciecha Horę (umowa o dzieło nr 132GiKW/2019).

Wprowadzenie

Pragnę wyrazić zadowolenie, że Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów powołała mnie do zaszczytnej roli recenzenta i członka Komisji Habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego doktora Maksymiliana Skorwidera, aktywnego twórcy, oddanego pracownika Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, którego dokonania obserwuję od dawna i pozytywnie oceniam.

Dokumentacja habilitacyjna

Podstawą przygotowania recenzji jest komplet dostarczonych materiałów w formie papierowej i elektronicznej. Forma papierowa to 234 stron w formacie A4, zawierające dokumentację pracy habilitacyjnej, jej opis, autoreferat, stosowne życiorysy, wykazy oraz reprodukcje prac, stanowiące podstawę dorobku kandydata. Drukowanej postaci zgłoszonych materiałów towarzyszy elektroniczny zapis dzieła artystycznego. Całość uzupełnia katalog wystawy „A Honoré (á ja – mais) Daumier”, która miała miejsce w Galerii Duża Scena na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

Podstawowe informacje o habilitancie

Maksymilian Skorwider urodził się 6.01.1980 roku w Poznaniu. W 1994 roku ukończył tam Szkołę Podstawową Nr 32. Następnie uczył się w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznym im. Piotra Potworowskiego w Poznaniu, uzyskując dyplom z wyróżnieniem w specjalności wystawiennictwo. W latach 2000 – 2005 studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, którą ukończył w Pracowni Litografii u prof. Stefana Ficnera i uzyskał tytuł magistra. W 2011 roku obronił pracę doktorską pod tytułem „Dyskretny urok grafiki w sztuce w kontekście sztuki współczesnej od pierwszej połowy lat 60-tych do dziś”. Promotorem pracy był prof. Stefan Ficner. W latach 2005 – 2006 kandydat był zatrudniony na stanowisku laboranta w Pracowni Serigrafii prof. Mirosława Pawłowskiego. W 2006 roku po wygranych konkursie rozpoczął pracę na stanowisku asystenta w Pracowni Litografii prof. Stefana Ficnera. Od 2011 roku do chwili obecnej pracuje na stanowisku adiunkta w 4. Pracowni Grafiki – Litografii, kierowanej przez prof. Stefan Ficner na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu,. Od 2016 roku jest kierownikiem Katedry Grafiki na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej. W tym samym roku został członkiem Rady Programowej Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej. Jest opiekunem koła naukowego „Punkt grafiki” na Katedrze Grafiki. Od 2014 roku wraz z Bogusławem Janiszewskim współtworzy kolektyw autorski KATAstrofa, który ma na celu pisanie, ilustrowanie i wydawanie książek, organizowanie warsztatów twórczych oraz innych działań o charakterze edukacyjnym. Kolektyw wydaje książki w wydawnictwie Publicat a od 2019 roku w wydawnictwie Albus. Od 2008 roku współpracuje z dr hab. Maciejem Kurakiem w Galerii Niewielkiej czego owocem są działania wystawiennicze w galeriach i przestrzeni publicznej. Od dziesięciu lat współpracuje z Fundacją MEA Kultura. Współpracuje również z magazynem internetowym Kultura Liberalna. Od 2019 roku tworzy ilustracje do tygodnika Polityka. Przez cały czas bierze aktywny udział w wystawach w kraju i za granicą zarówno jako kurator jak i artysta.

Działalność twórcza - osiągnięcia artystyczne

Twórczość Maksymiliana Skorwidera można podzielić na cztery główne części:

1. Projektowanie plakatów;
2. Rysunek satyryczny;
3. Projektowanie książek i wydawnictw pokrewnych;
4. Akcje artystyczne

Projektowanie plakatów

Z twórczością plakatową Maksymiliana Skorwidera spotkałem się jako przewodniczący jury przy okazji jego udziałów w konkursach na plakat bezpieczeństwa pracy, organizowanych przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie: w edycji Transport w 2002 roku, w edycji Ryzyko w 2009 roku i Depresja w 2019 roku. W 2009 roku za plakat „Ryzyko - ostatni szczebel kariery” otrzymał pierwszą nagrodę a plakat został wydany drukiem oraz w bieżącym roku został wybrany do kalendarza CIOP na 2020 rok, o czym z satysfakcją informują autora.

Twórczość plakatowa Maksymiliana Skorwidera jest bardzo bogata; składają się na nią pojedyncze plakaty jak i serie, które stanowią autonomiczne, artystyczne wypowiedzi. Pozwolę sobie wskazać i krótko omówić trzy plakaty charakterystyczne dla twórczości kandydata.

- plakat „Free Pussy Riot!” z 2013 roku. Gest zwycięstwa uzupełniony jest krótką linią, symbolicznie obrazującą żeńskie cechy płciowe. Służy akcji uwolnienia feministycznych aktywistek

- plakat „Nóż w wodzie” do filmu Romana Polańskiego z 2017 roku. Ostrze noża wystaje z wody i jest jakby żaglem a trzonek, zanurzony w wodzie, jest kadłubem łodzi. Płynący człowiek pokazuje odniesienie do wielkości żaglówki. Dobrane stalowo-błękitne barwy tworzą złowrogi nastrój. Całość wydrukowana jest w technice cyfrowej, co pozwoliło autorowi zmieniać barwy w niektórych egzemplarzach.

- plakat „CO2 z 2017 roku” – prosty, jednobarwny, typograficzny sugestywnie pokazuje jak dwutlenek węgla bezwzględnie rozprawia się z tlenem.

Plakaty Skorwidera są drukowane w znacznych nakładach, prezentowane na wystawach krajowych i zagranicznych, reprodukowane w katalogach, książkach i czasopismach drukowanych i cyfrowych. Są nagradzane, cieszą się zainteresowaniem i popularnością.

Rysunek satyryczny

Wybrałem trzy charakterystyczne dla stylu kandydata przykłady.

- rysunek „Żadne prawa i ustawy nie zabiorą nam zabawy” z 2015 roku ze zbioru czterdziestu prac A4-A3 z wystawy „Dres Kod”, prezentowanej w Galerii Rotunda Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Rysunek pokazuje trójkę „kolesi” w dresopodobnych ubrankach, z puszkami w dłoniach. Rysunek opatrzony jest tytułowym podpisem. Praca jest odpowiedzią na falę bezkarnych, chuligańskich zachowań.

- rysunek „Tramwaj papieski” z 2017 roku. Długa, „wypasiona” gangsterska limuzyna, wypełniona dostojnymi purpuratami przejeżdża przed tramwajem, wypełnionym szarymi obywatelami, zmierzającym do lub z pracy. Praca była prezentowana na międzynarodowej wystawie „Satyrykon” w 2017 roku w Muzeum Miedzi w Legnicy, gdzie została nagrodzona brązowym medalem.

- rysunek „Polexit”, wykonany w latach 2017-2019 w ramach stałej współpracy z organizacją pozarządową. Adresatem rysunku był tygodnik kulturalny „Kultura Liberalna” dla wiodącego tematu czyli „Czy Polskę naprawdę można wyrzucić z UE?”. Orientacyjny, zielony znak pokazujący człowieka biegnącego do wyjścia bezpieczeństwa jest uzupełniony o leżące za wyjściem grabie.

Rysunek satyryczny jest polem na którym Skowider porusza tematykę społeczną. Ostrość widzenia pobudza cięty dowcip kandydata i doskonali jego warsztat artystyczny.

Projektowanie książek i wydawnictw pokrewnych

W latach 2012- 2013 kandydat zaprojektował layout, projekt graficzny, zrealizował skład i był dyrektorem artystycznym periodyku CoCAin, międzynarodowego kwartalnika Review of Contemporary Art Centres and Museums. Wydawcą było Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu. W przedstawionej dokumentacji Skorwider pokazuje jedynie projekty czterech okładek kwartalnika. Te cztery okładki pokazują generalne założenia magazynu od nagłówka poprzez koncepcję graficzną okładek, sposób realizacji i kadrowanie fotografii, grid, dobór kroju pisma itp.

W 2016 roku w ramach prac w kolektywie autorskim KATAstrofa zrealizował serię rysunków do książki, którą napisał Boguś Janiszewski „Ekonomia, to o czym dorośli ci nie mówią”. W latach 2012 - 2015 zrealizował serię okładek do książek Mateusza Bieczyńskiego. Dwie z nich to okładki dla wydawnictwa Scriptorium: pierwsza to „Teorie dyskursu prawniczego”, druga „Pojęcie sztuki w niemieckiej literaturze prawniczej i orzecznictwie niemieckiego sądu

konstytucyjnego”. Obydwie okładki wykorzystują znaki typograficzne – w pierwszym przypadku znak wykrzyknika i pytajnika, połączonych wspólną kropką, w drugim znaki literowe stosownego, jednoelementowego kroju pisma.

Trzecia książka pod tytułem „Swoboda przemieszczania się w prawie międzynarodowym, prawie Unii Europejskiej i polskim prawie krajowym. Przegląd zagadnień” dla wydawnictwa Silva Rerum wykorzystuje znak paragrafu ze strzałkowymi zakończeniami, pokazującymi kierunki przemieszczania.

Akcje artystyczne

Chciałbym wymienić trzy akcje, zrealizowane w duecie z Maciejem Kurakiem.

- „Pamiętamy” to instalacja polegająca na umieszczeniu na budynku filcowej tablicy z informacją, że w 1941 roku studiował w tym miejscu czyli na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu wybitny niemiecki artysta Joseph Beuys. W zapisie cyfrowym zarejestrowano złożenie wieńca, na którego wstążkach napisano słowo pamiętamy. Równoległe z filmem prezentowano drugą filcową tablicę informującą, że Joseph studiował w 1941 roku na Uniwersytecie Rzeszy w Poznaniu – niemieckiej uczelni narodowosocjalistycznej.

- „Made in China” – praca zrealizowana w formie happeningu, polegającym na wykonaniu lektury z karoserii samochodowej Tico Daewoo i noszeniu w niej azjatyckiego turysty po ulicach Poznania. Akcja stanowiła satyryczny komentarz do globalnych uwarunkowań współczesności.

- „Wall st.” – realizacja interwencji w przestrzeni publicznej, polegająca na naniesieniu szablonowego, biało-zielonego napisu Wall st. Na murze oddzielającym Izrael od Palestyny.

Plakat, rysunek satyryczny, ilustracje książkowe, akcje w galeriach i przestrzeni publicznej pozornie wydają się być działaniami na różnych polach lecz w wykonaniu Maksymiliana Skorwidera są jednorodne. Łączy je wrażliwość na wydarzenia i procesy w otaczającym nas świecie, dystans do tych wydarzeń, poczucie humoru, gotowość na dyskusję i szukanie rozwiązań. Skorwider swoje działania traktuje całościowo. Nie jest on plakacista, ilustratorem, karykaturzystą lecz twórcą swobodnie poruszającym się po wszystkich tych i innych polach. Język sztuki, język projektowania to pola poszukiwań, eksperymentów i wypowiedzi Maksymiliana Skorwidera.

Wskazane dzieło artystyczne

Osiągnięcie artystyczne wskazane jako dzieło w postępowaniu habilitacyjnym to wystawa, która nosiła „A Honoré (à ja – mais) Daumier”. Kuratorem wystawy był dr Mateusz Bieczyński. Praca była przedstawiona w grudniu 2016 roku w Galerii Duża Scena, mieszczącej się przy Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Zaprezentowana praca to cykl siedemnastu litografii Daumier`a zestawionych parami z litografiami Maksymiliana Skorwidera. Wszystkie mają ten sam wymiar – 42 x 30 cm w pionie i 30 x 42 cm w poziomie. Prace były oprawione w cienkie, drewniane ramki i powieszono na różnych wysokościach po to, jak pisze autor, „by widz był bardziej zmuszony do dynamicznego oglądania prac i by prace zestawione w pary nie mieszały się z innymi”. W autoreferacie kandydat wyjaśnia genezę powstania cyklu, źródła zainteresowania twórczością Daumier`a, rolę wystaw Honore Daumier`a, które widział w Musee D`Orsay w Paryżu i w kolekcji Jerusalem Museum of Art. Prace Daumier`a uświadomiły Skorwiderowi bliskość zainteresowań zarówno jeśli chodzi o rysunek satyryczny jak również o stosowanie techniki rysunku kredką czy też techniki litografii.

Maksymilian Skorwider przypomina rozmowy ze swoim profesorem Stefanem Ficnerem, które upewniały go co do możliwości korzystania ze skarbnicy osiągnięć naszych legendarnych poprzedników. Autor przytacza przykłady artystów nawiązujących w swoich pracach dialog z artystami z przeszłości. Opisuje jak trafił na aukcję internetową oferującą zbiór litografii Daumier'a, jak rozwijała się jego koncepcja serii własnych grafik nawiązujących dialog z wielkim artystą. Skorwider zdecydował się zastosować podobne techniki. Jediną różnicą jest zastosowanie barwy, której kandydat nadał funkcję „punctum” czyli akcentowania fragmentów, na których widz powinien skoncentrować uwagę. Co do treści grafik Skorwider w swoim referacie pisze „Moje grafiki, opierające się na twórczości Honore Daumier'a są w dużej mierze krytyczne w stosunku do naszych czasów. Odnoszą się do ludzkich postaw, do polityki, do obyczajów – lub ich braku, zaniku kultury, konsumeryzmu, chciwości, dążenia do bycia doskonałym (...) Problematyka, do której odnoszę się w swoich pracach – to kwestie społeczne, które mimo upływu lat zachowują swoją świeżość. Skorwider przedstawiając sylwetkę Daumier'a przypomniał, że był on pierwszym artystą, który za stworzenie cyklu karykatur został skazany na 6 miesięcy więzienia. Odnotowanie tego faktu stanowi memento dla ludzi zajmujących się działaniami publicystycznymi obecnie.

Dydaktyka

Maksymilian Skorwider jest utalentowanym i oddanym sprawom Uczelni pedagogiem. Jako pedagog z macierzystą Uczelnią związany jest od 2005 roku. Obecnie jest kierownikiem Katedry Grafiki na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej UA. Ponadto prowadzi zajęcia na Wydziale Intermediów UA. Był recenzentem dwóch dyplomów magisterskich, czterech licencjackich i dwóch licencjackich recenzji i ocen prac teoretycznych. Kandydat opracowywał programy nauczania dla przedmiotów realizowanych w 4. Pracowni Grafiki-Litografii jak również na Wydziale Intermediów. Był inicjatorem opracowania programu przedmiotu „Powieść graficzna” w katedrze Grafiki. Był koordynatorem w związku z obchodami 100-lecia Uniwersytetu Artystycznego. Maksymilian Skorwider jest organizatorem i kuratorem wielu wystaw prac studenckich i wystaw promujących grafikę. Za swoją działalność dydaktyczną i organizacyjną został uhonorowany nagrodą indywidualną oraz dwoma nagrodami zbiorowymi Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Szukając generalizującego podsumowania swoich doświadczeń Skorwider cytuje Michała Bieruta: „Kiedy jesteś projektantem, łatwo zapomnieć, że to co robisz jest pod wieloma względami niesamowite. Doceniaj własny dar. Doceniając dary innych ludzi. Szukaj lekcji wszędzie gdzie masz szansę je złaneć.” Trudno się z tym nie zgodzić, można jedynie dodać: i czerp z tego radość.

Podsumowanie

Maksymilian Skorwider jest aktywnym projektantem i artystą. Jego prace są akceptowane społecznie. Środki wyrazu, którymi się posługuje są różnorodne ale pokazują jego profesjonalizm, otwartość na nowe wyzwania. Jest twórcą uznanym i nagradzonym. Był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany w konkursach organizowanych przez Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego w Warszawie. W 2017 roku otrzymał brązowy medal na międzynarodowej wystawie Satyrykon w Muzeum Miedzi w Legnicy. W 2017 roku w Taiwan International Graphic Design Awards otrzymał wyróżnienie. W 2018 roku książka z jego ilustracjami dostała się do finału siedmiu najpiękniejszych książek dla dzieci w konkursie im. Ferdynanda Wspaniałego w Krakowie.

Konkluzja recenzji

Po gruntownym zapoznaniu się z dorobkiem projektowym, artystycznym, dydaktycznym i organizacyjnym, przedstawionym autoreferatem oraz dziełem, wskazanym do postępowania habilitacyjnego z przekonaniem stwierdzam, że dokonania habilitanta reprezentują - w mojej ocenie – wysoki poziom artystyczny. Ponadto w pełni wyczerpują wymagania ustawowe. Popieram starania kandydata i niniejszym składam wniosek do Wysokiej Rady Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o przyznanie dr. Maksymilianowi Skorwiderowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.

Władysław Pluta

Kraków, 12.02.2020 r.